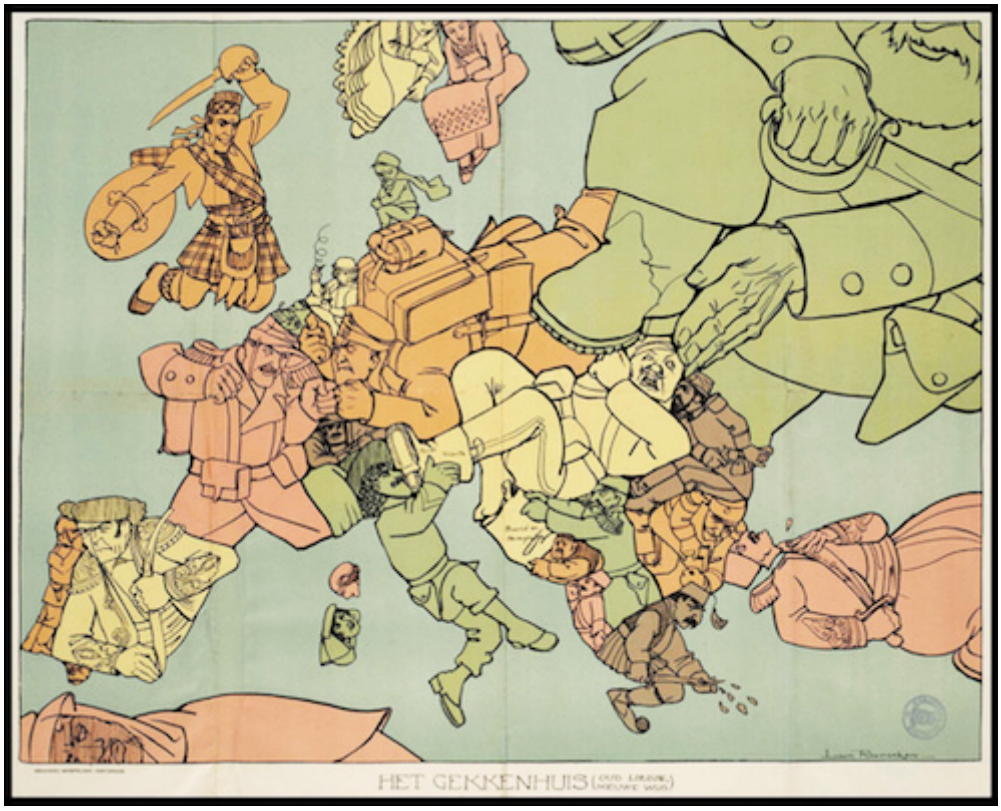

SAMENWERKEND LEREN IN DE KLAS

Ontwerp| Hans Beckers, Sanny Kerssemeeckers, Bertiëlle Michielsen en Cheryl Verhaegen

Inhoud

Vragen 3

Tekst 5

Vragen 6

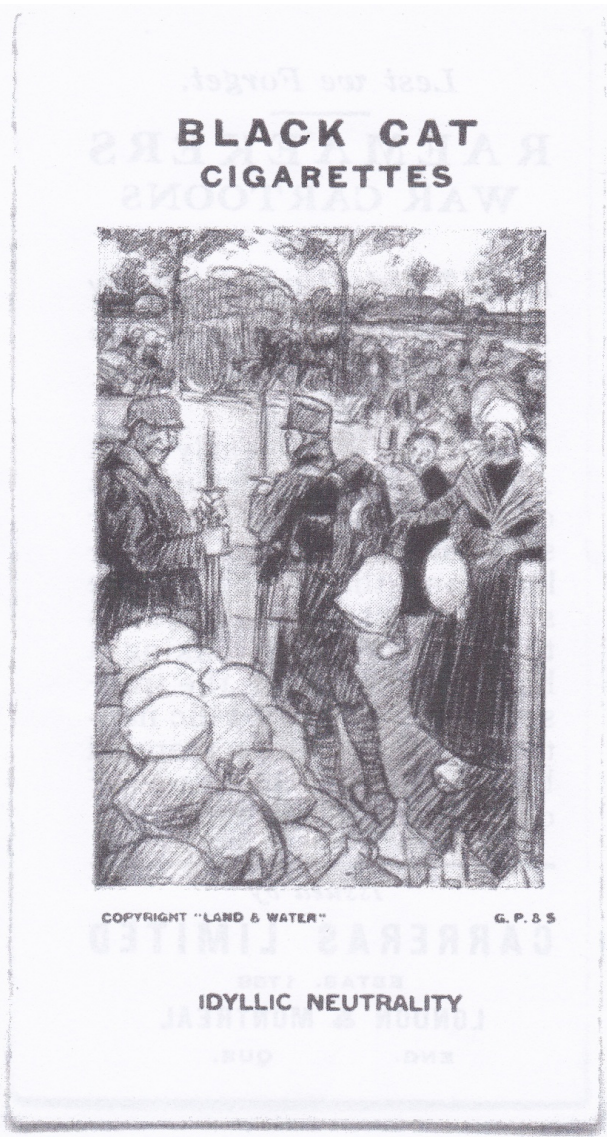
Tekst 8

Extra tekst 9

Vragen

Bekijk spotprent 1 en maak de onderstaande vragen. Spotprent 1 bestaat uit een voor en een achterkant.

1. Beschrijf kort wat er je ziet op de spotprent.
   ……
   ……
   ……
2. Wat wordt er in de tekst die behoord bij de spotprent uitgelegd?
   ……
   ……
   ……
3. Op welke gebeurtenis heeft de spotprent betrekking?
   ……
   ……
   ……
   ……
4. Heeft deze gebeurtenis ook daadwerkelijk plaatsgevonden?
   ……
   ……
   ……
   ……
   ……
5. Bekijk de spotprent en lees de tekst goed. Welke mening denk jij dat Louis Raemaekers heeft omtrent deze ‘idyllische neutraliteit’ van Nederland?
   ……
   ……
   ……
   ……
6. Lees de tekst en beantwoord deze vraag: Klopt de boodschap van de spotprent met wat je over het onderwerp te weten bent gekomen?
   ……
   ……
   ……
   ……
7. Begrijp jij waarom Nederlanders tijdens de Eerste Wereldoorlog handelden met Duitsland. Leg uit waarom wel of waarom niet.
   ……
   ……
   ……
   ……

Spotprent 1 voorkant: 'Idyllic neutrality'

Spotprent 1 achterkant

Tekst

Handel

Nederland blijft tijdens de Eerste Wereldoorlog neutraal. De Duitsers hopen via het neutrale Nederland handel met de rest van de wereld te kunnen blijven drijven. De Engelse pogingen dat te verhinderen veroorzaken aanzienlijke economische problemen. Dat neemt niet weg dat Nederland er in vergelijking met de oorlogvoerende landen er bijzonder goed vanaf komt. Bij het uitbreken van de oorlog beklemtoont de Nederlandse regering nogmaals haar neutraliteit. Toch wordt een algehele mobilisatie afgekondigd. Wanneer Duitsland op 4 augustus 1914 het neutrale België binnenvalt, breekt er in Nederland grote onrust uit. In een paar dagen tijd stort in Nederland het hele sociale leven in. Er wordt gehamsterd, geld van de bank gehaald, bedrijven krimpen hun productie in en personeel wordt massaal ontslagen. Nederland krijgt ook te maken met duizenden Belgische vluchtelingen. Ondanks de paniek slaagt de regering erin de gemoederen tot bedaren te brengen.
Een klein land als Nederland is afhankelijk. Nederland is gewend bepaalde agrarische producten te exporteren naar Engeland en Duitsland en andere in te voeren. Ook de industrie is kwetsbaar, want zij voert grondstoffen in om eindproducten te kunnen fabriceren. Door de oorlog dreigt een schaarste aan goederen en die zal de rust in het land niet bevorderen. Daarom neemt de overheid diverse maatregelen. In 1916 komt de **distributiewet** die levensmiddelen op rantsoen stelt. Tegen een beperkte hoeveelheid bonnen worden goederen beschikbaar gesteld. Daarvoor worden landbouwproducten van de boeren opgekocht tegen vastgestelde prijzen.
Moeilijker is het voldoende invoer naar Nederland veilig te stellen. De leveranciers hebben de spullen zelf hard nodig. Bovendien vrezen de strijdende partijen dat een neutraal land ze zal doorverkopen aan hun vijanden. De Geallieerden krijgen de garantie dat invoer naar Nederland geen doorvoer naar Duitsland betekent. Dit wordt een succes, maar heeft als nadeel dat de tegenstanders van Duitsland uitmaken wat en hoeveel er mag worden ingevoerd.

Met allerlei maatregelen wordt geprobeerd de zwarte handel in voedsel, de woeker en speculatie aan banden te leggen, maar handige figuren maken toch de nodige winst. Vooral de groothandel doet goede zaken met de oorlogvoerende naties. **'Oorlogswinstmakers'** (of 'OW-ers') is de scheldnaam die de nieuwbakken miljonairs zich verwerven met o.a. de verkoop van duizenden kilo's rijst, koffie, boter en tabak aan de buurlanden, terwijl ons land die voorraad nauwelijks kan missen. De smokkel naar Duitsland en België floreert als nooit tevoren.

Vragen

Bekijk spotprent 2 en maak de onderstaande vragen. Spotprent 2 heeft een voor en een achterkant.

1. Beschrijf kort wat er je ziet op de spotpret.
   ……
   ……
   ……
2. Wat wordt er in de tekst die hoort bij de spotprent uitgelegd?
   ……
   ……
   ……
3. Op welke gebeurtenis heeft de spotprent betrekking?
   ……
   ……
   ……
   ……
4. Heeft deze gebeurtenis ook daadwerkelijk plaatsgevonden?
   ……
   ……
   ……
   ……
5. Bekijk de spotprent en lees de tekst goed. Welke mening denk jij dat Louis Raemaekers heeft omtrent de hulp verleend door de Nederlanders aan de Belgische vluchtelingen?
   ……
   ……
   ……
   ……
6. Lees de tekst en beantwoord deze vraag: Klopt de boodschap van de spotprent met wat je over het onderwerp te weten bent gekomen?
   ……
   ……
   ……
   ……
7. Begrijp jij waarom de Nederlanders de Belgische vluchtelingen hielpen? Leg uit waarom wel of waarom niet.
   ……
   ……
   ……
   ……

BLACK CAT
CIGARETTES

COPYRIGHT "LAND & WATER" C. P. & S.

HOLLAND TO BELGIUM

Lest we Forget.

RAEMAEKERS
WAR CARTOONS

No. 56—Holland to Belgium

"Outwardly I must be neutral, inwardly I am full of pity and sympathy."

BY far the greater part of the Dutch people, of whom Raemaekers is a member, sympathise with Belgium over the German invasion, as is proved by the hospitality extended to such Belgians as have been able to cross the border and escape from German tyranny.

Issued by

CARRERAS LIMITED
ESTAB. 1788
LONDON & MONTREAL
ENG. QUE.

Spotprent 2 voorkant: 'Holland to Belgium'

Spotprent 2 achterkant

Tekst

Vluchtelingen

Ze komen tijdens de Eerste Wereldoorlog met duizenden tegelijk de grens over: Belgen die het geweld ontvluchten. Het neutrale Nederland is voor hen de enige veilige vluchtplaats. Na de Duitse inval in 1914 slaan namelijk miljoenen Belgen op de vlucht. Honderdduizenden steken via Oostende en Zeebrugge over naar Engeland. Evenveel trekken richting het zuiden naar Frankrijk. Meer dan een miljoen vluchtelingen komen naar Nederland. Onder hen bevinden zich ook 35.000 militairen, die direct worden gevangengenomen. Duizenden “gemotiveerden” van hen ontsnappen, om via Groot-Brittannië en Frankrijk opnieuw deel te nemen aan de oorlog. Het grootste deel van de burgervluchtelingen keert voor het einde van het jaar weer terug naar huis, maar meer dan 100.000 Belgen blijven in Nederland. Wie niet zelf in zijn levensonderhoud kan voorzien (ongeveer 20.000 mensen) wordt ondergebracht in vluchtoorden te Gouda, Uden, Nunspeet en Ede, die onder toezicht staan van de Nederlandse overheid en waar men tot het einde van de oorlog in zeer goede omstandigheden wordt gehuisvest. De vluchtelingen in Groot-Brittannië stichten hele Belgische kolonies. Typerend zijn de katholieke kerken en gemeenschappen in een overwegend protestants land. Vele duizenden Belgische kinderen zullen hun eerste of plechtige communie doen in Groot-Brittannië. Het ‘Belgisch leven’ gaat er gewoon verder. De gevluchte Belgen die niet naar het front teruggaan, zetten zich aan het werk in hun gastland. In Frankrijk wordt de inzet en ijver van de Belgen door de fabrikanten en de boeren gewaardeerd. Bij de rijkere burgerij staan Belgische dienstmeisjes goed aangeschreven. In heel het Britse Rijk en in vele neutrale landen worden inzamelacties gehouden om de arme Belgen te helpen. Vrouwenorganisaties in Australië, Nieuw-Zeeland en Canada zamelen geld en kleding in voor de Belgen.

Extra tekst

Bommen op het neutrale Nederland in de Eerste Wereldoorlog

Tussen 1914 en 1918 werd er op Belgisch grondgebied hevig gevochten tussen Duitse en geallieerde troepen. Hoewel Nederland in de Eerste Wereldoorlog een strikte neutraliteit nastreefde, was het door de kleine afstand tot de slagvelden in België soms niet te vermijden dat ook Nederland hier en daar een bescheiden bombardement kreeg te verwerken. Dat gebeurde o.a. in de nacht van 29 op 30 april 1917 in Zierikzee.

'In de morgen omstreeks half drie, werd ik plotseling wakker geschrikt uit een droom door hevige ontploffingen. Onmiddellijk daarop zag ik een blauw weerlicht, gevolgd door een hevige dreun. Die dreun ging gepaard met gillend fluiten'. Zo begon een ooggetuigenverslag van de bomaanval op Zierikzee.
Dit was niet het eerste bombardement op Nederland. En dat terwijl we neutraal waren! Tijdens de Eerste Wereldoorlog is ons land naar schatting 20 maal 'bij vergissing' gebombardeerd. Gelukkig viel het met de schade meestal wel mee, maar de schrik was er niet minder om. Hoe komt het toch dat dit zo maar heeft kunnen gebeuren en dat daar ogenschijnlijk niets aan werd gedaan? Nederland voerde al sinds de afscheiding van België in 1839 een politiek van strikte neutraliteit. Ons land hield zich afzijdig vanwege het beschermen van haar economische belangen. En mocht het toch tot conflicten komen, dan werd het geen van de strijdende partijen toegestaan gebruik te maken van Nederlands grondgebied, inclusief de territoriale wateren en het luchtruim.
Onafhankelijk van elkaar hebben de strijdende partijen uit de Eerste Wereldoorlog altijd volgehouden dat de schendingen van het Nederlandse luchtruim – inclusief de daarop volgende bombardementen – vergissingen waren. Dit is deels begrijpelijk.
Maar aan de andere kant was het een publiek geheim dat de Nederlandse defensie vrijwel niet over doelmatige luchtafweer beschikte. Daarmee was de route over Nederland weliswaar illegaal, maar ook een stuk sneller en veiliger. Op Zierikzee vielen in april 1917 welgeteld acht bommen. Ondanks de doden en de beslist grote schade, was het natuurlijk maar een beperkt bombardement. Zeker in vergelijking met de aanvallen op Rotterdam, Londen en Berlijn, zoals we die uit de Tweede Wereldoorlog kennen.

Schadevergoeding

Soms, zoals bij het bombardement op Zierikzee, erkende de Britse luchtmacht direct schuld, bood excuus aan en vergoedde de schade. In veel andere gevallen werd de verantwoordelijkheid echter ontkend.